

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

DOKUMENTY EU

Boj proti dezinformacím na internetu

Informační podklad ke sdělení Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup

Podklad k dokumentu Rady č. 8578/18
červen 2018
zpracoval: Radek Píša

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Boj proti dezinformacím na internetu Zpracoval: Píša, R. Číslo: Podklad k dokumentu č. 8578/18 Datum: červen 2018	Typ řady: interní První vydání řady: říjen 2004 Frekvence vydání řady: nepravidelná Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova: Rusko; dezinformace; fake news	Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup

KOM(2018) 236 v konečném znění, kód Rady 8578/18

- **Právní základ:**

Dokument informační povahy.

- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**

3. 5. 2018

- **Procedura:**

Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.

- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**

Zatím není k dispozici, termín pro vyhotovení je 20. června 2018. Zatím je k dispozici předběžná verze.

- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**

Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.

- **Odůvodnění a předmět:**

Sdělení se zabývá bojem proti falešným zprávám na internetu, tvářícím se jako pravé zpravodajství. Netýká se tedy chyb ve zpravodajství, satiry, parodie nebo vyhraněných komentářů, pokud jsou tyto komentáře takto označeny a nejsou vydávány za zpravodajství. Jako hlavní hrozby chápe Sdělení pokusy ovlivnit volby (skandál s Facebookem a společností Cambridge Analytica) a produkování dezinformací spojené s jejich dalším šířením ze strany Ruska.

- **Obsah a dopad:**

Sdělení vymezuje hlavní problémy spojené s dezinformacemi a upozorňuje na možná řešení nelegislativního charakteru. Problém se sociálními sítěmi má řešit jejich samoregulace, kdy chce Komise podporovat vypracování „ambiciózního“ **Kodexu sociálních sítí**. Dodržováním tohoto kodexu by sociální sítě samy omezily šíření dezinformací bez nutnosti ingerence veřejné moci. Kodex by měl především zintenzivnit rušení falešných účtů určených k šíření falešných informací a jasně odlišit činnost lidí a botů (tj. virtuálních osob tvořených počítači, vydávajících se za skutečné lidi a automaticky šířících materiály na sociálních sítích).

Dezinformace je podle Sdělení „*prokazatelně falešná nebo zavádějící informace, která vzniká, prezentuje se a šíří se za účelem ekonomického prospěchu nebo úmyslného podvádění veřejnosti a může působit škody.*“ Jejich nejdůležitější charakteristikou je skutečnost, že se na rozdíl od tradiční propagandy jednotlivých států šíří lavinovitě v internetovém prostoru. Některé státy také pro jejich šíření využívají virtuální osoby (výše zmíněné boty) a vedle toho zaměstnávají fyzické osoby, vydávající se na internetu za soukromé osoby, aby šíření dezinformací z jejich strany vypadalo jako

projev jejich přesvědčení. Některé státy jich zaměstnávají tolik, že je pro ně používán výraz trolí továrny nebo farmy.

Kromě Kodexu sociálních sítí chce Komise proti této situaci **vytvořit nezávislou evropskou síť ověřovatelů faktů**. Tato síť by si měla vyměňovat zkušenosti ohledně ověřování faktů, Komise pro její činnost poskytne zabezpečené síťové nástroje pro spolupráci členů. V druhém kroku chce Komise spustit **zabezpečenou evropskou platformu o dezinformacích**. Vedle toho chce Komise **podpořit vzdělávání v oblasti mediální gramotnosti, podpořit kvalitní novinářskou práci a prozkoumat možnosti posílení strategické komunikace ve spolupráci s NATO vůči státům, působícím jako původci dezinformací**.

Sdělení ovšem zároveň upozorňuje, že i škodlivý obsah podléhá svobodě projevu, pokud není přímo nelegální, a nelze jej tak jednoduše odstraňovat. Pokud jde o vliv médií, podle samotného sdělení přikládá veřejnost sociálním sítím relativně velmi malou důvěryhodnost – v citovaném průzkumu veřejného mínění Eurobarometr z 14. září 2016 jsou důvěryhodné jen pro 26 % respondentů.¹ V kontextu těchto informací se mohou cíle Komise jevit jako ambiciózní ve vztahu k omezení dezinformací chráněných svobodou projevu, a diskutabilní, pokud jde o mediální gramotnost (jež se zdá podle samotného Sdělení na solidní úrovni).

V prosinci 2018 chce Komise představit zprávu o dosaženém pokroku, která se má zabývat také potřebou dalších kroků.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Podle předběžné verze rámcové pozice Česká republika iniciativu Komise vítá a podporuje, nicméně většinu navržených kroků ve sdělení považuje za natolik vágní, že k nim v tuto chvíli nelze zaujmout definitivní stanovisko a záleží na jejich detailním provedení.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Sdělení není projednáváno legislativním postupem. V **Evropském parlamentu** je jeho projednávání v přípravné fázi, materiál je přidělen výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele, jako výbory k vyjádření jsou pak uvedeny výbory pro průmysl, kulturu a vzdělávání, právní záležitosti a občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci. Stav projednávání v **Radě** není znám, vyplývá z Rámcové pozice vlády.

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 20. 6. 2018 a usnesením č. 115 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup KOM(2018) 236 v konečném znění, kód Rady 8578/18 a rámcovou pozici vlády ČR k němu;
2. **žádá vládu ČR**, aby se aktivně zapojila do boje proti falešným zprávám na internetu, které se tváří jako pravé zpravodajství, zejména podporovala vypracování Kodexu sociálních

¹ Eurobarometer: *Internet users' preferences for accessing content online* [online]. Eurobarometer [cit. 2018-06-13]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eurobarometer-internet-users-preferences-accessing-content-online>

sítí, vytvoření nezávislé evropské sítě ověřovatelů faktů a následně zabezpečenou evropskou platformu o dezinformacích;

3. **ž á d á v l á d u Č R**, aby jej informovala o projednávání tohoto sdělení v Radě a o postoji, jaký při tomto projednávání zaujme.